

Joaquim Muns: una trajectòria internacionalista

Francesc Granell Trias

Un economista lligat sempre al seu entorn

Joaquim Muns Albuixech va ser president de la nostra Societat Catalana d'Economia, de 1987 fins a 1993 i membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans des del 13 de febrer de 1987. Va morir a Barcelona el 2 de novembre de 2015 a on havia nascut a Barcelona el 1935, just abans d'una Guerra Civil Espanyola que va portar al seu pare a l'exili a França durant un any. Durant tota la seva vida va lligar professió i anàlisi econòmica, sigui als seus nombrosíssims articles periodístics, que posats ordenadament ens permeten seguir el que va ser l'economia mundial i l'espanyola al llarg de més de cinquanta anys des de 1959, sigui per recerques més profundes de les que en molts casos en va també deixar constància —d'una manera o altra a la premsa diària amb informacions i opinions— o sigui per articles periodístics. Muns explicava la important funció de l'economista respecte a la premsa i a l'opinió pública al seu article «Perramon i el periodismo económico» publicat a *La Vanguardia* el 5 de novembre de 1990. Eren anys, al principi, en els que a *La Vanguardia* no hi havia un autèntic equip econòmic com existeix ara i Fabià Estapé, Josep Jané, Joaquim Muns, o jo mateix a les pàgines especials del Cercle d'Economia, érem requerits a comentar l'actualitat econòmica del moment.

Els últims temps de la seva vida van ser difícils perquè ja li era difícil seguir l'actualitat econòmica i política internacional com tota la seva vida

havia tingut per costum seguir degut a la pèrdua progressiva de visió que va patir. El seu traspass va ser degut a una insuficiència coronària que se li va agreujar progressivament fins a la seva mort.

L'etapa de formació

Joaquim Muns va néixer a Barcelona el 25 de juny de 1935 i va fer el Batxillerat al Liceu Francès de Barcelona, on l'ambient era molt més obert que a altres col·legis de l'època i a on s'estudiaven els idiomes que li serien molt útils al llarg de tota la seva carrera.

El 1953 va començar els estudis de Dret, on va tenir el seu primer contacte amb el professor Fabià Estapé, que llavors donava classes d'Història del Dret. La Llicenciatura de Dret es cursava al pati de Lletres de l'edifici històric de la plaça Universitat, de Barcelona, obtenint la llicenciatura el 1958. Com els estudis de Dret es cursaven al matí, Muns i altres companys de Dret com Josep Maria Bricall i Artur Saurí, van decidir-se a estudiar també Ciències Econòmiques, quan la Facultat d'Econòmiques es va posar en marxa amb la primera promoció d'aquests estudis que es van inaugurar a Barcelona en el curs 1954-55. Les classes es feien a la tarda al mateix pati de Lletres de la vella seu universitària de la Plaça Universitat. Aquell primer curs d'Econòmiques també va atreure per la seva novetat a molts advocats amb molts anys de carrera que es van matricular, però que en general, no van passar del primer curs, incapaçs de superar l'Anàlisi Matemàtic impartit pel professor Enric Linés Escardó.

L'organització dels estudis d'Econòmiques a Barcelona va anar a càrrec del professor Josep Lluís Sureda, catedràtic d'Economia Política de la Facultat de Dret, que havia accedit a la Càtedra el 1953 en competència amb Joan Sardà i Lluc Beltrán. Aquell 1954 era un moment de certa obertura del règim del general Franco amb els acords amb els Estats Units i el concordat amb la Santa Seu —ambdós de 1953— i s'estava preparant l'ingrés d'Espanya a l'ONU, que es produiria el 1955. Eren també anys

d'un cert oberturisme en la política universitària en que Joaquín Ruiz Giménez va ser el ministre d'Educació Nacional (1951-56).

La Facultat de Ciències Polítiques, Econòmiques i Comercials s'obria, doncs, aprofitant l'esclatxa liberalitzadora del ministre Ruiz Giménez amb Francisco Buscarons com a rector de la Universitat de Barcelona i cal recordar que Buscarons va ser el rector que es va oposar a l'entrada de la Policia a la Universitat durant la segona vaga de tramvies el 1957.

La vaga de tramvies de 1951 havia fet que les autoritats decidissin traslladar les facultats universitàries a la nova Zona Universitària, a la part alta de la Diagonal, que era una zona pràcticament deshabitada, com es comprova a les fotografies del Congrés Eucarístic Internacional de 1952, que va servir per obrir la Diagonal barcelonina.

Un pare liberal i aquell ambient universitari va ser l'entorn polític on Muns va viure els seus primers anys universitaris.

A la nova Facultat de Ciències Polítiques, Econòmiques i Comercials —amb el catedràtic de Dret Mercantil Antonio Polo com a degà— els estudiants de la primera promoció —entre els que figurava Muns— es van trobar professors com Josep Lluís Sureda Carrión, Joan Sardà Dexeus —que els introdueix a les taules *input-output* (perfeccionades feia poc per l'economista americà d'origen rus Wassily Leontieff) i que Muns estudiarà i publicarà anys després per a Catalunya—, Fabià Estapé, Jaume Vicens Vives, Jordi Nadal Oller, José Manuel de la Torre, Huberto Villar, Josep Maria Berini, Joaquim Carreras Artau i Antoni Serra Ramoneda —que havia estudiat Econòmiques, a Madrid quan encara no existia la Facultat a Barcelona—. En aquell primer curs, només hi havia un centenar d'estudiants i només quatre eren noies.

Muns, Bricall, Saurí, Lourdes Beneria, Garcia Ingelmo i Grifoll, es reunien els dissabtes per estudiar conjuntament i comentar les classes de Política Econòmica en que Hermilio Larumbe els hi explicava la preparació del Pla d'Estabilització que estava ultimant el govern de

l'Opus Dei, que havia arribat el poder el 1957 i que, amb la posterior convertibilitat dòlar-pesseta, obriria l'economia espanyola al comerç, al turisme, a les inversions estrangeres i obriria a molts espanyols el camí d'emigrar a Alemanya i a altres països europeus. El fet que la pesseta es fes convertible en entrar Espanya al Fons Monetari Internacional va impulsar, junt l'aranzel Ullastres de 1960, aquella obertura econòmica.

Amb les Llicenciatures de Dret i Econòmiques sota el braç, Muns va a Londres a l'estiu de 1958, seguint la recomanació de Joan Sardà, que havia anat a la London School el 1929 orientat per l'estadístic Josep A. Vandellós. Muns parla amb en Karl Kopper —pel seu interès metodològic— per veure si pot ser admès a la London School of Economics and Political Science. Karl Popper no només li obre les portes de la London School of Economics i accepta ser el seu supervisor com a *research student*, sinó que avala la candidatura de Muns per accedir a una beca per estudis en l'estranger de la Fundació Juan March. Això ho va explicar el mateix Muns a l'article obituari de Popper que va publicar a *La Vanguardia* de 18 de maig de 1989.

Karl Popper, nascut a Viena, va exiliar-se a Nova Zelanda en arribar els nazis al poder i va poder entrar a la London School amb el suport de Frederick von Hayek, que al seu torn havia sigut introduït a la London per Lionel Robbins —representant al Regne Unit de l'escola austríaca—. Les influències liberals de Popper i de Robbins van marcar a Joaquim Muns, per molt que Popper i Robbins no van ser tan ultraliberals com el mentor d'ambdós, Frederic Hayek. En els seus dos anys de *research student* a Londres, Muns va rebre doncs l'impacte del liberalisme i de l'anticomunisme d'aquells dos professors que marcarien tota la seva trajectòria posterior fins a la seva mort.

Durant la seva estada de dos anys a Londres, coincideix amb Artur Saurí durant sis mesos a la mateixa pensió durant 1960. Muns col·labora en els programes en castellà de la BBC i inicia la col·laboració a les

pàgines econòmiques de *La Vanguardia*, de la mà de Fabià Estapé; una col·laboració que no abandonarà —amb només alguns interregnes— durant tota la seva vida fins a rebre el Premi Godó de Periodisme el 2011. El primer article de Muns al diari barcelonès es publica el 12 de setembre de 1959 —mesos abans que Galinsoga abandonés la direcció del rotatiu— amb el títol «El Plan de Estabilización Español visto desde Londres». En aquesta etapa londinenca, Muns pot seguir de prop la creació de l'EFTA per l'impuls britànic, cosa que donarà peu a que la LECE li encarregui un estudi sobre les integracions europees llavors en gestació: la Comunitat Econòmica Europea per ampliació el 1957 dels objectius de la CECA que havia començat a funcionar el 1952, i l'EFTA nascuda del Tractat d'Estocolm de 1960.

Amb això veiem que ja a Londres, Muns combina l'estudi amb la dedicació professional periodística: quelcom que serà una constant a la seva vida i que permet seguir l'evolució de l'economia mundial a través dels seus escrits.

La trajectòria professional després d'estudiar a Londres

Finalitzada la seva etapa formativa a la London School of Economics, Joan Sardà —un dels economistes espanyols amb més projecció internacional de l'època—, amb qui pren contacte a la seva tornada, li obre les portes de l'OCDE, on Muns treballarà com a economista al lloc d'anàlisi que havia deixat vacant Mariano Rubio. Muns serà a París dos anys, 1962-1963, en el que haurà estat el seu primer treball a un organisme internacional, un organisme en aquest cas, que s'estava transformant després dels anys en què havia sigut OECE per administrar a Europa el Pla Marshall.

Tornat de nou a Barcelona dona classes d'economia amb el professor Sureda a la Facultat de Dret, presentat per Jacint Ros i per Martínez Méndez, i treballa al Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament, creat per l'alcalde Josep Maria de Porcioles a petició de Laureano López

Rodo i dirigit per l'administrativista Carceller i per Subias, on s'estudien els problemes d'una ciutat com Barcelona, inundada d'immigrants, amb els problemes de barraquisme, manca d'habitatges i infraestructures que això comportava. Muns treballa a aquell Gabinet amb un grup de tècnics, entre els que figuraven Jacint Ros, Graciela Costa i Pasqual Maragall. Muns explica aquests problemes a diferents articles que publica a *Destino* («El fenómeno de la Concentración Urbana», 15 junio 1963) i al *Diari ABC* («Reflexiones en torno a la inmigración a Barcelona», 18 setembre 1964, i «Cincuenta mil viviendas faltan en la provincia de Barcelona», 13 octubre 1964, o «El Presupuesto de 2.660 millones de pesetas de Barcelona para 1963», 15 diciembre 1964), així com a un article al número 342 datat el 1962 de la *Revista Información Comercial Española*, dirigida llavors pel professor Fuentes Quintana, així com a la *Revista de Banca Catalana*.

Col·laborant amb la Cambra d'Indústria de Barcelona aprofita l'experiència viscuda a l'OCDE als anys 1962-63 per posar en marxa l'enquesta sobre la Conjuntura Industrial, en col·laboració amb l'economista de la Cambra, Andreu Gispert, en temps d'un secretari general obert a les noves circumstàncies econòmiques derivades del Pla d'Estabilització o la liberalització exterior de l'economia espanyola: José Daurella del Romero, començant, així, una col·laboració amb la Secretaria General Tècnica del Ministeri d'Indústria. Ell mateix ho descriu en un article a *Destino* de 11 d'abril de 1964. Muns s'interessa també per la projecció exportadora que a la Cambra d'Indústria lidera llavors Francesc Sanuy Gistau —company seu a l'Institut Francès i que després serà, successivament, director de la Fira de Barcelona, de la Fira de Madrid que ell crea amb la Cambra de Comerç de Madrid que presideix Adrián Piera—, conseller de Comerç a la Generalitat de Jordi Pujol, i delegat de la Generalitat a Madrid, amb una pionera missió comercial a 17 països africans (article «Regreso de la misión económica española», *ABC* 29 mayo 1964) i s'interessa també per la Fira de Barcelona, que llavors té encara una projecció internacional

precària limitada a les accions del seu vicepresident Antoni Escoda — que és l'únic empresari dels òrgans de govern d'aquella institució firal que parla anglès i francès— que es pot relacionar correctament amb la Unió de Fires Internacionals.

El mes de juny de 1965, Joaquim Muns es trasllada a Washington, on treballarà durant gairebé quatre anys al Departament de l'Hemisferi Occidental del Fons Monetari Internacional, cosa que li permet conèixer els problemes de diferents països llatinoamericans, experiència que li servirà per escriure la seva tesi doctoral sobre les polítiques autàrquiques de substitució d'importacions preconitzades pel llavors Secretari executiu de la Comissió Econòmica de les Nacions Unides per l'Amèrica Llatina, Raúl Prebisch.

L'octubre de 1967 es casa en primeres núpcies amb Gloria Rubiol (les segones van ser amb Mercè Tardà el novembre del 2000, un matrimoni que ha durat fins al seu traspàs el novembre de 2015). El seu únic fill, Alex, va néixer el 1969.

Tornat a Barcelona, després d'aquest primer treball a l'FMI, Muns segueix col·laborant amb la Cambra que llavors ja és de Comerç, Indústria i Navegació —després de la fusió que va tindre lloc el 1967 liderada per Joan Mas Cantí, Valls i Taberner, i Ribera Rovira—, amb un treball sobre el sistema fiscal nord-americà i el dèficit que estava originant la Guerra de Vietnam i —sobretot— oferint a la Cambra de Comerç de fer una primera Taula *Input-Output* de l'Economia catalana. Aquesta taula va ser la primera a nivell regional que es feia a Espanya. La va fer fent equip amb Rafael Pujol, Pere Puig i A. Garriga i amb altres economistes i estudiants que fan un treball estadístic ingent. La taula, referida a 1967, es va publicar el 1970, després d'un procés molt complicat d'elaboració a les oficines a la Via Laietana de l'Institut d'Economia Americana-Casa d'Amèrica, que havia fundat Francesc Cambó, i que, per cert, jo dirigiria entre 1972 i 1980.

Com una constant durant tota la seva vida, Muns segueix col·laborant a *La Vanguardia* sobre temes internacionals, la qual cosa li permet anar com a enviat especial del diari a l'Assemblea del Banco Interamericano de Desarrollo, que es va celebrar a Punta del Este l'abril de 1970 i que li va permetre passar revista a la situació de les economies sud-americanes i a la funció del BID, cosa que per altra banda li va permetre acabar de perfilar la seva tesi doctoral, que defensaria el 1971 sobre la política de substitució d'importacions i els seus errors, tal com ha quedat dit.

A les pàgines de *La Vanguardia*, crida l'atenció sobre el fet que l'Acord Comercial Preferent amb la Comunitat Econòmica Europea, negociat per l'ambaixador Alberto Ullastres i signat a Luxemburg pel ministre Gregorio López Bravo el 29 de juny de 1970, no era més que un acord comercial, no arribant, per tant, al nivell d'associació que el ministre Castiella havia demanat al Mercat Comú el 1962 en la seva famosa carta en nom del Govern d'Espanya: *«se puede pues concluir —deia Muns— que el Acuerdo Comercial Preferente conseguido no responde a las pretensiones formuladas en la solicitud española»* (article «Reflexiones sobre el Acuerdo Comercial Preferente», 11 juliol 1970). Quedava implícita, en la reflexió de Muns, que no s'havia pogut avançar més perquè Espanya era llavors una dictadura no «insertable» en la Europa comunitària, com ja s'havia dit i molt clar al IV Congrés del Moviment Europeu celebrat a Munich el juny del 1962 i que el règim va anomenar «El Contubernio de Munich».

Aquell rebuig va preocupar molt a Muns. Allò va fer, per altra banda, que tothom s'adonés que mentre no canviés el règim polític espanyol, Espanya no entraria a la llavors Comunitat Econòmica Europea. En aquesta perspectiva, el que sí es podia fer era veure què passaria amb l'economia, quan les circumstàncies polítiques permetessin l'entrada al club europeu. Aprofitant que jo havia fet un *stage* de formació a la Comissió Europea, estudiant els efectes en l'economia britànica del fet del seu ingrés a la Comunitat el gener de 1973, en plena crisi per la Guerra de Yom Kippur, Muns va oferir al Cercle d'Economia fer un treball

sobre els efectes econòmics que tindria un eventual ingrés d'Espanya a les Comunitats Europees quan es produïssin les circumstàncies polítiques que ho fessin possible.

Això va donar lloc al llibre *La Opción Europea para la economía española*, on amb mi (que era professor d'Organització Econòmica Internacional amb ell a la Universitat i tècnic sobre qüestions europees a la Cambra de Comerç de Barcelona) i amb el també professor d'OEI Joan Ortega (economista del Centre d'Estudis i d'Assessorament Metal·lúrgic —CEAM— dirigit per Vicenç Oller, que anys després seria conseller d'Indústria de la Generalitat), vàrem transposar per l'economia espanyola la metodologia del *Llibre Blanc* britànic sobre els efectes que produiria l'ingrés a la Comunitat Europea del Regne Unit, que havia esdevingut possible després de la sortida de l'Elisi del general de Gaulle el 1969, substituït per Pompidou. El llibre va veure la llum el mateix 1973 amb el sotstítol «Libro blanco sobre las repercusiones económicas de la integración de España en las Comunidades Europeas».

L'encàrrec del Cercle d'Economia es lligava al manifest europeista del Cercle i les principals entitats econòmiques catalanes, de 14 de juliol de 1972, que va ser promogut per homes del Cercle com Carles Ferrer Salat, Carles Güell, Joan Mas Cantí i Artur Suqué, així com pel seu secretari, Rafael Suñol, i on es deia que «*la incorporación de España a la CEE en calidad de miembro pleno constituye una exigencia histórica*». Exigència que en aquell moment resultava impossible pel règim polític espanyol, per molt que els governs tecnòcrates de l'època haguessin obert una certa escletxa en la dictadura de 1939.

Joaquim Muns col·laborà en aquests anys amb Joan Sardà Dexeus i Antoni Serra Ramoneda en els treballs per crear la nova Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

A la novament creada Universitat Autònoma dona classes sobre Actualitat Econòmica Internacional en els cursos 1970-71 i 1971-

72 i prepara la seva tesi doctoral sobre la Industrialització substitutiva d'importacions, que li dirigeix el catedràtic Joan Hortalà, i que presenta el 6 de març de 1971 a la Facultat d'Econòmiques de la Central. A la tesi, que després publica l'editorial Ariel en la col·lecció Laureano Figuerola, plasma la seva experiència adquirida, durant la seva etapa inicial al Fons Monetari Internacional com economista, sobre l'impacte que aquella política industrialitzadora preconitzada per Raúl Prebisch estava tenint als països que l'havien seguit per la manca de productivitat i competitivitat que el proteccionisme de la substitució d'importacions comportava.

Les classes inicials de la UAB s'impartien a l'Escola d'Idiomes Moderns, de la Universitat de Barcelona a la barcelonina avinguda de Drassanes, llavors anomenada de García Morato. Tot estava per definir, però aviat es va veure que, almenys inicialment, no hi hauria cap assignatura sobre els Organismes Internacionals, qüestió per la qual Muns havia apostat —amb la tutela del professor Joan Sardà— després dels seus treballs a l'OCDE i els seus primers quatre anys al Fons Monetari Internacional.

Per això, i quan la Càtedra d'Organització Econòmica Internacional de la Facultat d'Econòmiques de la Universitat de Barcelona va quedar vacant, Muns va veure una gran oportunitat per la seva carrera universitària al moment en que el degà de la Facultat, Joan Hortalà, va oferir-li ser Catedràtic contractat d'OEI pel curs 1972-73. Amb allò, Muns seguia els ensenyaments d'OEI, que inicialment havien impartit a la Facultat d'Econòmiques de Barcelona el notari Lluís Figa Faura, els professors de Dret Internacional a la Facultat de Dret, Manuel Díez de Velasco i el seu adjunt Oriol Casanovas, i l'economista del Banco de Bilbao, Evaristo Solórzano.

Joaquim Muns entrà en contacte amb el llavors únic catedràtic d'OEI a la Universitat espanyola, en concret a la Complutense, Manuel Varela Parache. Encara recordo que vaig ser jo qui els vaig presentar, perquè jo treballava al Servei de Comerç Exterior de la Cambra de Comerç de Barcelona, i Manuel Varela —que endemés de catedràtic era Tècnic Comercial de l'Estat—

acabava de convertir-se en president de la recentment creada Compañía Española de Seguros de Crédito a la Exportación (CESCE), amb la que la Cambra va tenir des del seu començament el 1973 una relació estreta, en la qual jo vaig estar particularment involucrat, donat que, després d'haver treballat al Centre de Comerç Internacional UNCTAD/GATT, de Ginebra, havia escrit el manual *La Exportación y los Mercados Internacionales* (1971, en la seva primera edició), que va tenir una amplíssima difusió entre la gent interessada en les operacions d'importació i exportació.

Manuel Varela va representar molt per a la trajectòria acadèmica i professional de Joaquim Muns a partir d'aquell moment. Ell va presidir el tribunal per a la seva oposició a la càtedra numerària d'OEI a la Universitat de Barcelona que havia dotat el degà Joan Hortalà, i anys després Varela seria decisiu perquè Enrique Fuentes Quintana, amic i Tècnic Comercial de l'Estat com Varela, i vicepresident del govern amb Adolfo Suárez, pensés en Muns, amb l'anuència del governador del Banco de España, José Ramon Alvarez Rendueles, per a nomenar-lo director executiu per Espanya al Fons Monetari Internacional, on ell ja havia treballat com economista per Amèrica Llatina de 1965 a 1969. El lloc era per dos anys, 1978-80, però va tenir continuïtat dos anys més quan va exercir com a director per Espanya al Banc Mundial, de 1980 a 1982.

Abans d'anar-se'n a Washington, i en tot un seguit d'articles a *La Vanguardia*, Muns va analitzar durant aquells anys els temes internacionals de l'època, mostrant que sempre estava perfectament al dia de les evolucions i problemes de l'economia mundial: la creació dels Drets Especials de Girament —que analitzarà també en un extens article a la *Revista Española de Economía* el 1973—, la crisi del petroli de 1971 (respecte de la qual fa un llibret per la Cambra de Comerç de Barcelona), les mesures Nixon per defensar el dòlar (que va obrir un període que culminaria amb la reforma dels estatuts de l'FMI, que s'havien aprovat a la Conferència de Bretton Woods de 1944), el reciclatge de petrodòlars, el contingut de successius informes de l'OCDE sobre l'economia espanyola, els problemes de les

Conferències de les Nacions Unides o els problemes econòmics de la transició política després de la mort del general Franco i els Pactes de la Moncloa.

Abans de la seva marxa a Washington, Muns és membre de la Junta del Cercle d'Economia, on accedeix el 1975 de la mà del president Carlos Cuatrecasas. Allà continuarà amb les Juntes directives de Vicenç Oller i de Juan Antonio Delgado. Aquest contacte li serà útil per ajudar a definir les competències que s'han de transferir a la nova Generalitat de Catalunya, presidida per Tarradellas, per les Diputacions Provincials, després d'un treball que elabora, també, per a la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació barcelonina.

En la seva etapa a Washington, com a primer director executiu espanyol en el nou grup de l'FMI creat amb alguns països llatinoamericans (1978-80) i al Banc Mundial (1980-82), Muns deixa de fer col·laboracions a *La Vanguardia*, en un dels pocs moments que això es produeix al llarg de la seva vida professional. El seu últim article abans de marxar es publica el 30 de juny de 1978 i es refereix a l'Informe de l'OCDE sobre Espanya, mentre que, al seu retorn a Barcelona després de l'etapa washingtoniana, escriu a *El País* del 18 de juny de 1984 sobre el govern argentí enfront les recomanacions del Fons Monetari Internacional. Va ser un moment on Muns va aspirar a quedar-se de professor a l'American University a Washington, cosa que al final no es va produir.

Haig de confessar, arribats a aquest punt, que l'excedència de Muns per la seva marxa a Washington, va obrir-me l'accés a la meua Càtedra d'OEI a Barcelona, després d'haver guanyat l'oposició de professor agregat a la Universitat de Sevilla.

El retorn definitiu de Muns a la seva Càtedra a Barcelona es produeix el 1985, i el 1986 publica el seu llibre *Historia de las relaciones entre España y el Fondo Monetario Internacional 1958-1982: veinticinco años de economía española*, on posa negre sobre blanc la seva experiència a la primera de les

Institucions de Bretton Woods. Anys després (1994), i amb la professora Montserrat Millet, publicarà el petit llibre *España y el Banco Mundial*, cosa que posava un cop més en manifest que Muns aprofitava sempre les seves experiències professionals per escriure i fer treball acadèmic.

A Barcelona, Jordi Pujol el posa a la llista de Convergència i Unió, entre els representants que han d'estar al Parlament Europeu en representació de Convergència i Unió, tot just després de l'ingrés d'Espanya a la Comunitat Europea. Muns serà eurodiputat al grup liberal en representació de CiU a partir de 1987 i fins a les següents eleccions per sufragi directe al Parlament Europeu de 1989, on Convergència i Unió no treu els vots suficients per donar-li la reelecció.

Aprofitant la seva estada al Parlament Europeu, escriu sobre els temes dels quals s'ocupa, i sobre temes d'anàlisi al Parlament, que plasma en diferents articles a *La Vanguardia*, sempre encertats i ben documentats. En ells ens informa dels seus viatges com a vicepresident de la delegació del Parlament Europeu per a les relacions amb Amèrica Llatina, al mateix temps que en un article del 3 de maig de 1988 saluda l'aparició del llibre del Patronat Català pro Europa —impulsat pel seu secretari general, l'eurodiputat i membre de l'Institut d'Estudis Catalans des de 1979, Carles A. Gasòliba—, *Catalunya en la CEE*, i com també ens informa de la gestació de l'Informe Delors, que va donar lloc al naixement de la Unió Econòmica i Monetaria europea, introduïda pel Tractat de Maastricht de 1992.

Es una etapa on Muns forma part del Consell Assessor del Servei d'Estudis de «la Caixa», dirigit per Josep Maria Carrau, actuant també en el Comitè de selecció de becaris per ampliació d'estudis als Estats Units. A «la Caixa» dirigeix un llibre sobre el Consens de Washington.

De la mà del qui va ser el seu successor a la presidència de la Societat Catalana d'Economia, i president de Bankpime, Josep Jané Solá, va integrar-se en el Consell de la Societat de Valors de l'esmentat Banc,

absorbit per «la Caixa», quan Josep Vilarasau Salat va evitar —des de «la Caixa»— que l'esmentat Banc (presidit pel seu cosí Carles Ferrer Salat) entrés en fallida.

Tot just acabant el seu mandat com a eurodiputat, Muns és nomenat assessor financer del Vaticà el 29 de setembre de 1988, recomanat pel cardenal de Barcelona, Narcís Jubany, i exercirà com assessor del *Consiglio dei Revisori*. Tindrà aquesta tasca fins 1994. Van ser uns moments en que el Vaticà va passar d'unes finances deficitàries a unes finances equilibrades per la gestió que va dur a terme el *Consiglio* amb el cardinal nord-americà Edmund Casimir Szoka, com a líder que havia rebut el mandat del papa Joan Pau II, molt atribolat —llavors— pel desordre de les finances vaticanes que havia intentat posar en ordre el cardenal Paul Marcinkus, director de l'Institut per les Obres Religioses o Banc Vaticà (1971-1989), amb una sèrie d'operacions no gaire clares que van provocar la caiguda del Banc Ambrosià, i que es van associar inclús a la presumpta eliminació del papa Joan Pau I, a només 33 dies de la seva elecció pel *Collegi Cardenalici*.

El desembre del 1989, Muns saluda positivament els efectes que tindrà per Catalunya la caiguda de la Cortina de Ferro i el final de la «quimera» de l'economia dels països socialistes, al temps que, per donar publicitat als treballs de la Societat Catalana d'Economia (de la que és president en els anys 1987-93), divulga a *La Vanguardia* el 5 de febrer de 1990 la sessió sobre el Port de Barcelona, protagonitzada pel professor Joan Clavera sobre el llibre publicat per ell i els historiadors J. M. Delgado i A. Carreras sobre el particular.

El 22 de juliol de 1994, Joaquim Muns passa a formar part del Consell de Govern del Banco de España, recolzat per Jordi Pujol, en un moment en que Pedro Solbes era vicepresident del govern, i Luis Ángel Rojo governador del Banco de España. El mandat li arriba fins al 2004 i durant aquells anys es produeix tot el gran moviment d'entrada d'Espanya a l'euro i d'adequació de les polítiques espanyoles per aconseguir entrar

en l'eurozona en la primera de les onades per fer-ho sota els mandats dels ministres Pedro Solbes i Rodrigo Rato.

Jo entenia molt bé la preocupació del Banco de España en la matèria perquè, en aquells moments, jo era el cap negociador de la Comissió Europea per l'ingrés d'Àustria, Finlàndia, Noruega i Suècia en la organització supranacional que estava a punt de convertir-se en Unió Europea per l'entrada en vigor del Tractat de Maastricht. El govern espanyol em pressionava per aconseguir que els nous estats membres quedessin fora del recompte de la meitat més un dels països de la UE que complien els criteris de Maastricht. Estava previst que, per posar en marxa l'euro, calia que complissin els criteris la meitat més un dels membres de la UE, i els nous estats que havien d'entrar a la Comunitat ampliada els complien, amb la qual cosa l'equilibri amb els no complidors es trencava i Espanya era dels que, en aquell moment, no els complia, per la qual cosa posposar —com després es va fer— l'entrada en vigor de la nova moneda única era quelcom molt important per Espanya, que no volia perdre el «tren de l'euro».

En aquella etapa, Muns —que el 1999 és nomenat Economista de Mèrit per la Junta del Col·legi d'Economistes de Catalunya (presidit per Valentí Pich, després d'haver estat el primer president del Comitè de Normativa i ètica professional del Col·legi de 1986 a 1998)—, escriu molt sobre la nova moneda europea, els criteris de convergència de Maastricht i els ajustaments econòmics necessaris, amb un missatge que de ben segur devia portar al Consell del Banco de España, on tenia la reputació adquirida pels seus treballs sobre l'ajustament estructural i la Unió Econòmica i Monetària Europea, fets amb el Fons Monetari Internacional i amb el «Centro de Estudios Monetarios Latinoamericanos».

L'any 2003 col·labora, endemés, en el llibre col·lectiu *Laureà Figuerola i la pesseta*, que coordinat pel professor Josep Jané Sola edita la Societat Catalana d'Economia, amb una conferència: «La pesseta en el període

1959-1974: de la primera paritat a la flotació» o sigui de les 60 pessetes per dòlar d'Ullastres fins a les 180 pessetes, després de les successives alteracions del tipus de canvi que van ser possibles i necessàries per restablir la competitivitat de les exportacions en una economia sempre amb elevada inflació, fins que vàrem entrar a la zona euro, a la seva creació l'1 de gener de 1999.

En relació a la Societat Catalana d'Economia, que varen crear Lluís Ventosa i Calvell i Francesc Maspons i Anglasesell com a Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials el 1951, cal recordar que Muns va ostentar la seva presidència de 1987 a 1993 —amb Josep C. Vergés com a secretari, que va qualificar a Muns com «callat i pencaire» en un article al *Diari de Girona* de 8 de novembre de 2015—.

La Societat s'havia reorganitzat al si de l'Institut d'Estudis Catalans el 1977, amb Josep Maria Muntaner com a president. Muns va substituir a Antoni Serra Ramoneda, que l'havia precedit, i va ser substituït en la presidència per Josep Jané Solà. Muns i Vergés van aconseguir la creació del Premi Catalunya d'Economia, amb finançament de la llavors Caixa Catalunya i que originàriament Vergés havia pretès es digués «Premi Trias Fargas», en honor al polític que acabava de morir en un míting electoral.

En un cert moment, Muns s'il·lusiona amb la possibilitat d'impulsar que el Banc Central Europeu, previst per la zona euro, s'instal·lés a Barcelona (*La Vanguardia* 11 de març 1991: El Eurofed y Barcelona) i estimula al president de la Cambra de Comerç, Antoni Negre, a que impulsi decididament la candidatura barcelonina. Tots sabem l'utòpic que va resultar aquella pretensió basada en l'optimisme que envoltava la projecció internacional de Barcelona en l'any anterior als Jocs Olímpics del 1992, i en que l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, i el president de la Generalitat, Jordi Pujol, estimulaven amb freqüents viatges a l'estranger. Per tal que l'opinió pública interior creïés que tot el món es fixava en nosaltres, malgrat que la realitat dels resultats de tals viatges eren més

aviat minsos des d'un punt de vista internacional. De fet, l'única projecció internacional real de la Barcelona de l'època van ser els Jocs Olímpics de 1992, que es van poder celebrar a Barcelona gràcies a l'impuls de l'avui injustament vituperat i llavors president del «Comitè Internacional Olímpic», el barceloní Joan Antoni Samaranch.

L'any 1993 i el 1999, Muns publica amb l'Editorial Vicens Vives dos recopilatoris dels seus articles publicats a *La Vanguardia* com opinions d'actualitat. El primer és *Radiografía de la crisis*, incloent cent set articles publicats de 1986 fins a 1993, dividits en quatre capítols: «La crisi econòmica espanyola», «La crisi econòmica europea», «La crisi econòmica internacional» i «La crisi de les idees». El segon és *Euro y globalización: los grandes retos de la economía española*, amb Pròleg d'Alfred Pastor, i que recull un total de cent cinquanta articles publicats setmana a setmana a *La Vanguardia* entre 1993 i 1998, agrupats en tres capítols: «El Euro y su contexto europeo», «El Euro y la convergencia de la economía española» y «El Euro en el marco internacional de Globalización y crisis». Amb aquests dos llibres-recopilatori, Muns seguia la tradició d'agrupar organitzadament els seus articles en la línia del recopilatori que va preparar el 1991 amb els 363 articles publicats per ell de 1959 a 1991, i que finalment va quedar inèdit.

La culminació de la carrera periodística de Muns es produeix quan el 2011 se li atorga el Premi Godó de Periodisme, per la seva llarguíssima trajectòria de més de cinquanta anys com divulgador analític sobre temes econòmics a articles fonamentalment publicats a *La Vanguardia*.

La trajectòria científica

Però Muns no va ser només un divulgador articulista, sinó un professor lliberal respectat per la seva sistematicitat i claredat expositiva respecte als temes internacionals, que a més de rebre el Premi de la Fundació Catalana per la Recerca l'any 1995, va ser considerat economista de mèrit

pel Col·legi d'Economistes de Catalunya el 1999, va rebre la Creu de Sant Jordi el 1984, va ser nomenat professor Jean Monnet d'Integració Europea per la Comissió Europea el 1991, i va rebre el prestigiós Premio Rey Juan Carlos de Economía de mans del rei l'any 2008, en un acte d'entrega en el que ell mateix va glosar la seva trajectòria en el seu discurs d'acceptació «*Un economista en la arena internacional*» que, per cert, va publicar el Banco de España.

La seva producció científica més destacada és la que lliga amb la liquiditat internacional, els problemes de l'endeutament extern i la reforma del Sistema Monetari Internacional i les funcions de l'FMI, amb algunes incursions en temes d'integració europea en —sobretot— la seva vessant monetària, així com en temes d'economia llatinoamericana.

Com a professor respectat, Muns va donar classes a la Universitat de Barcelona, i a altres Universitats, va dirigir tesis doctorals, va fer seminaris, convidant a conferenciants nacionals i estrangers, va unir als professors de integració europea de la seva Càtedra per a editar un llibre de *Lectures d'integració Europea*, i va crear a la Càtedra d'Organització Econòmica Internacional una biblioteca especialitzada en temes internacionals i en temes d'integració europea que, per qüestions de reorganització de la Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, va desaparèixer en decidir-se l'agrupació de totes les biblioteques dels diferents departaments en la Biblioteca general de la Facultat d'Econòmiques.

Com és natural en totes les oposicions a Càtedra, Muns va haver de preparar una Memòria «Concepto, Método, Programa y Fuentes de Organización Económica Internacional: Memoria para opositar a la Cátedra de OEI convocada por orden del 6 de abril de 1972» que comprenia trenta-cinc temes amb la seva corresponent bibliografia.

L'amplitud de la seva obra queda palesa, en aquest sentit, en la selecció de llibres d'autoria única o compartida, i d'articles que faig constar a continuació:

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1962). «El crecimiento demográfico e industrial de la ciudad de Barcelona». *Información Comercial Española*. nº 342, pp. 103-110.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1962). *Realidades y Perspectivas de las economías de España, Grecia y Turquía frente al Mercado Común*, Liga Española de Cooperación Económica, Barcelona.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1970) (coord.) con Pere Puig, Rafael Pujol i A. Garriga: *Tabla input-output de la economía catalana*, año 1967. Trabajo en colaboración con el Instituto Batelle para la Cámara Oficial de Comercio Industria y Navegación, Barcelona.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1972). *Industrialización y crecimiento de las países en desarrollo*. Ariel, Barcelona.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, GRANELL, F., y ORTEGA, J. (1973). *La opción europea para la economía española. Libro blanco sobre las repercusiones económicas de la integración de España en las Comunidades Europeas*. Guadiana de Publicaciones para el Círculo de Economía, Madrid y Barcelona.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1973). «Los derechos especiales de giro y la futura liquidez internacional». *Revista Española de Economía*. Vol. III, nº 1, gener-abril, pp. 121-146.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1975). *Crisis y reforma del sistema monetario internacional*. Instituto de Estudios Fiscales, Madrid. Segunda edición puesta al día de 1978.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1976). «Los economistas y el Sistema Económico Internacional». *Revista Española de Economía*, núm. 3/1976, pp. 11-41.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1977). *Organismos económicos internacionales. Documentos constitutivos. Selección y presentación del autor*. CECA, Madrid.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1980). «La economía española en el contexto económico internacional». *Papeles de Economía Española*. nº 4, pp. 94-101.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1981). «La situación económica mundial al inicio del decenio de 1980». *Papeles de Economía Española*. nº 6, pp. 36-44.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (editor) (1984). *Adjustment, Conditionality and International Financing*. Fondo Monetario Internacional, Washington D.C. Edició preparada sobre la base d'una conferencia internacional celebrada

a Viña del Mar (Chile). També publicat en espanyol amb el títol «Ajuste, condicionalidad y financiamiento internacional».

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1986). «El problema del endeudamiento de los países en vías de desarrollo. Especial referencia a América Latina». *Papeles de Economía Española*. Nº 28, pp. 203-228.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1986). *Historia de las relaciones entre España y el Fondo Monetario Internacional, Veinticinco años de economía española*. Alianza Editorial para el Banco de España, Madrid.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1991). «Ética y economía: el problema de la deuda externa de los países menos desarrollados». *Información Comercial Española*. nº 671, pp. 135-147.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1992). *La Unión Económica y Monetaria de la Comunidad económica europea y su futuro*. Centro de Estudios Monetarios Latinoamericanos, México.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1993). *Radiografía de la crisis* [Recopilación de artículos del autor aparecidos en la prensa]. Vicens Vives, Barcelona.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1993). «La economía española vista por el Fondo Monetario Internacional, 1983-1993», en M. Varela, *El Fondo Monetario Internacional, el Banco Mundial y la economía española*. Pirámide, Madrid.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, y MILLET, M.(1994). *España y el Banco Mundial. Relaciones 1958-1994*. Alianza Editorial, Madrid.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (coordinador) (1997). *España y el euro: riesgos y oportunidades*. Caja de Ahorros y Pensiones, Barcelona.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (1999). *Euro y globalización. Los grandes retos de la economía española* [Recopilación de artículos del autor aparecidos en la prensa]. Vicens Vives, Barcelona.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, y GUITIÁN M. (coordinadores) (1999). *La cultura de la estabilidad y el consenso de Washington*. Caja de Ahorro y Pensiones, Barcelona.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (coordinador) (2001). *Lecturas de integración económica. La Unión Europea*. Publicaciones de la Universitat de Barcelona 2001. Tercera edició posada al dia de 2005, amb capítols de J. ORTEGA, M. MILLET, F. Granell, P. GARCÍA-DURAN HUET, G. ROVIRA, J. ELIAS, G. MARTINEZ, M. ORTEGA, F. VARELA i ell mateix).

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (2002) «The Impact of Euro on International Monetary and Financial Markets», en de P. Pitta e Cunha y M. Porto. *The Euro and the World*. L. Almedina, Coimbra, pp. 209-220.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (2003) «Los desequilibrios de la economía de Estados Unidos y su impacto sobre el modelo de crecimiento mundial», *Información Comercial Española*, nº 804, pp. 239-255.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (2008): «Un economista en la arena internacional», Discurso de aceptación del Premio de Economía Rey Juan Carlos, Instituido por la Fundación José Celma Prieto, Banco de España.

MUNS i ALBUIXECH, Joaquim, (comp.) (2008). *Documentos de la relaciones entre España y el FMI.*, 1958-2007, 16 tomos. Banco de España y Universitat de Barcelona, Madrid y Barcelona.

De tota aquesta producció, l'obra més important és sense cap dubte l'última, on Muns recull de forma exhaustiva tot un seguit de documents fonamentals per entendre l'evolució de l'economia espanyola des d'una mica abans del Pla d'Estabilització, i fins a la crisi econòmica que encara avui estem patint: la creació de la paritat inicial de la pesseta, l'ús de recursos de l'FMI, les consultes anuals del Govern amb l'FMI, l'acceptació d'obligacions, les devaluacions de la pesseta i la flotació de la pesseta el 1974, no respectant els marges pactats el 1971, l'acord de préstec amb el Banco de España i les actes de les reunions del Directori Executiu de l'FMI per discutir els informes per les consultes article XIV fins a l'ingrés d'Espanya a la zona Euro on, per exemple, es pot seguir tota la dificultat que va suposar situar la pesseta al Sistema Monetari Europeu i l'ulterior esforç per entrar a la Zona Euro.

No voldria acabar aquesta presentació dels treballs de Muns sense fer referència a un dels articles arran del procés cap a un eventual estat propi independent en que Catalunya està actualment i que va publicar al Suplement «Dinero» de *La Vanguardia* del dia 29 de setembre de 2013, sota el títol de «Catalunya a l'arena internacional», on expressava amb

claredat que una hipotètica Catalunya independent, en separar-se de l'Estat espanyol, deixaria de ser membre de la Unió Europea i de tots els organismes internacionals, no perquè ningú demanés l'expulsió, sinó perquè en tots ells (ONU, OCDE, FMI, OMC, UNESCO i centenars més), en ser organismes intergovernamentals més que multinacionals, el membre de l'organisme és el Regne d'Espanya i no Catalunya, la qual cosa obligaria al fet que Catalunya hagués de demanar la seva admissió com a nou membre un cop assolida la independència, cosa que, en molts casos, resultaria summament difícil, la qual cosa tindria efectes negatius per l'economia catalana, i impediria l'accés dels catalans a llocs de treball a les organitzacions internacionals, cosa que seria molt negatiu per les joves generacions de catalans ben formats, amb coneixements d'idiomes i amb vocació internacional que ara es graduen a les Universitats catalanes.